

**С.АБДУЛЛАЕВ З.А.ЖАББАРОВ,
С.К.ЗАКИРОВА, З.РАХМАТОВ,
А.ТУРСУНҚУЛОВА, З.ИСЛОМОВА**

**КАТТАҚЎРҒОН СУВ ОМБОРИНИНГ
АТРОФ ТУПРОҚ ҚОПЛАМИ
ЭКОЛОГИК-МЕЛИОРАТИВ ҲОЛАТИГА
ТАЪСИРИ ВА УНИ ЯХШИЛАШ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ**

**МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ**

С.АБДУЛЛАЕВ З.А.ЖАББАРОВ, С.К.ЗАКИРОВА,
З.РАХМАТОВ, А.ТУРСУНҚУЛОВА, З.ИСЛОМОВА

**КАТТАҚЎРҒОН СУВ ОМБОРИНИНГ
АТРОФ ТУПРОҚ ҚОПЛАМИ ЭКОЛОГИК-
МЕЛИОРАТИВ ҲОЛАТИГА ТАЪСИРИ ВА УНИ
ЯХШИЛАШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ**

(Монография)

Тошкент
“Университет”
2020

Абдуллаев С., З.А.Жаббаров, С.К.Закирова, З.Рахматов, А.Турсункулова, З.Исломова Каттақўрғон сув омборининг атроф тупроқ қоплами экологик-мелиоратив ҳолатига таъсири ва уни яхшилаш чора-тадбирлари.
– Т.: “Университет”, 2020. 100 б.

УЎК: 556.55(575.141)

КБК: 26.222.6(5Ў)

К 28

Ушбу монография 2018-2020 йиллар мобайнида профессор С.Абдуллаев раҳбарлик қилган ОТ-А-ҚХ-2018-399 рақамли “Каттақўрғон сув омборининг атроф тупроқ қоплами экологик-мелиоратив ҳолатига таъсири ва уни яхшилаш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш” мавзуидаги амалий тадқиқот натижалари асосида ёзилган.

Монография 5А141001-Тупроқшунослик мутахассислиги бўйича таҳсил олаётган магистрларга мўлжалланган.

Масъул муҳаррир:

биология фанлари доктори, профессор Л.А.Ғофурова

Тақризчилар:

- Р. Қурвантоев** - ТАИТИ етакчи илмий ходими, қишлоқ хўжалик фанлари доктори
- Г.Джалилова** - ЎзМУ “Тупроқшунослик” кафедраси доценти, биология фанлари доктори

Ушбу монография Ўзбекистон Миллий университети Илмий техник кенгашининг 2020 йил 10-сентябрдаги 8-сонли қарори билан нашрга тавсия қилинган.

ISBN: 978-9943-6554-4-7

© “Университет” нашриёти, Тошкент, 2020 й.

МУНДАРИЖА

КИРИШ	4
I БОБ. КАТТАҚЎРҒОН СУВ ОМБОРИ АТРОФ ТУПРОҚЛАРИ ЎЗЛАШТИРИЛИШИНING ҚИСҚАЧА ТАФСИЛОТЛАРИ (Адабиётлар шархи).....	6
II БОБ. ТАДҚИКОТ ХУДУДИНИНГ ТАБИЙ ШАРОИТЛАРИ ВА ТЕКШИРИШ УСУЛЛАРИ.....	14
2.1. Каттақўрғон сув омборининг географик ўрни ва сигими тўғрисида қисқача маълумот.....	14
2.2. Каттақўрғон сув омбори атроф тупроқ қопламининг геологик, геоморфологик шароитлари ва рельефи.....	18
2.3. Тадқиқот ҳудудининг иклими.....	23
2.4. Тадқиқот ҳудудининг ўсимликлар қомлами	26
2.5. Тадқиқот ҳудуди тупроқлари.....	30
2.6. Тадқиқот услублари.....	33
III БОБ. КАТТАҚЎРҒОН СУВ ОМБОРИНИНГ АТРОФ ТУПРОҚ ҚОПЛАМИГА ТАЪСИРИ.....	35
3.1. Каттақўрғон сув омбори тўғрисида тарихий ва техникавий маълумотлар (ҳажми, қирим-чиқим элементлари ва ҳ.к.).....	35
3.2. Каттақўрғон сув омбори сувининг хосса-хусусиятлари ва таркиби.....	39
3.3. Тадқиқот ҳудуди таянч нукталаридан олинган тупроқларнинг морфологик тузилиши.....	48
IV.БОБ. КАТТАҚЎРҒОН СУВ ОМБОРИ ВА АНТРОПОГЕН ОМИЛЛАР ТАЪСИРИДА ТУПРОҚЛАР ҲОЛАТИНИНГ ЎЗГАРИШИ.....	52
4.1. Каттақўрғон сув омбори ва антропоген омиллар таъсирида тупроқ табиий ҳолатини ўзгариши.....	52
4.2. Каттақўрғон сув омбори таъсирида ер ости сизот сувларининг ўзгариши.....	56
4.3. Каттақўрғон сув омбори таъсирида тупроқлар шўрланиш даражаларининг ўзгариши.....	59
4.4. Каттақўрғон сув омбори таъсирида тупроқларнинг кимёвий ва физикавий хоссаларининг ўзгариши.....	63
4.5. Каттақўрғон сув омбори атрофида тарқалган тупроқларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича фитомелиоратив тажрибалар.....	68
ХУЛОСА.....	86
Фойдаланилган адабиётлар.....	87
ИЛОВАЛАР.....	91
Асосий терминлар изохи.....	91
Лойиҳа тадқиқотлари доирасида нашр қилинган илмий, услубий ишлар рўйхати.....	93
Хотира.....	98